ААН і барацьба за міжнародны мір і бяспеку

24 кастрычніка штогод усе краіны — члены ААН адзначаюць дзень Арганізацыі Аб'яднаных Нацый. У гэты дзень у 1945 годзе ўступіў у сілу Статут ААН.

Сёння народы ўсяго свету падводзяць вынікі дзейнасці ААН за 11 год яе існавання. Як вядома, у прэамбуле Статута ААН ёсць вельмі знамянальныя словы аб тых мэтах, якія з самага пачатку былі пастаўлены перад ААН. Народы Аб'яднаных Нацый, гаворыцца ў прэамбуле, абвясцілі рашучасць «выратаваць наступныя пакаленні ад бедстваў вайны», «праяўляць цярпімасць і жыць разам, у міры адзін з адным, як добрыя суседзі, і аб'яднаць нашы сілы для падтрымання міжнароднага міру і бяспекі».

ААН за 11 год свайго існавання заняла важнае месца ў міжнародным жыцці і дабілася пэўных станоўчых вынікаў. Да іх трэба аднесці прынятыя ў ААН рашэнні па пытаннях забароны атамнай зброі і скарачэння ўзбраенняў (1946 год), аб забароне прапаганды вайны (1947 год), аб прыняцці 16 дзяржаў у члены ААН (1955 год). Некаторыя дасягненні ёсць таксама ў рабоце эканамічных камісій для Еўропы і Азіі.

Да 11-й гадавіны Арганізацыі Аб'яднаных Нацый

Статут усклаў на ААН важныя і адказныя задачы. Натуральна, што народы хацелі, каб накоплены ў гады другой сусветнай вайны каштоўны вопыт супрацоўніцтва паміж дзяржавамі з рознымі сацыяльнымі сістэмамі быў выкарыстан і ў далейшай дзейнасці ААН і каб гэтае супрацоўніцтва працягвалася і ў мірны час.

Аднак гэтага не адбылося. Міралюбівыя народы, якія ўважліва сачылі за работай ААН, не без трывогі заўважалі, што ў адносінах паміж дзяржавамі—членамі ААН, і перш за ўсё паміж вялікімі дзяржавамі, устанавілася атмасфера ўзаемнага недавер'я і падазронасці. Гэта не магло не адбіцца і на дзейнасці ААН. У ААН пачаў парушацца закладзены ў яе Статуце прынцып мірнага суіснавання дзяржаў з рознымі грамадска-палітычнымі сістэмамі, мелі месца факты невыканання Статута. Імкненне абыйсці Статут знайшло сваё адлюстраванне і ў нападках на прынцып аднагалосся (вета) пастаянных членаў Савета Бяспекі з мэтай дабіцца перагляду таго

нейшае месца ў сістэме гэтых мер займае рашэнне Савецкага ўрада аб скарачэнні да 1 мая 1957 года колькасці ўзброеных сіл СССР на 1.200 тысяч чалавек. Свае ўзброеныя сілы скарацілі таксама і краіны народнай дэмакратыі. Таму з поўнай падставай Савецкі Саюз меў права чакаць, што ўрады іншых дзяржаў, асабліва ЗША, Англіі і Францыі, калі яны шчыра хочуць садзейнічаць умацаванню міру, возьмуць прыклад з Савецкага Саюза і са свайго боку правядуць адпаведныя скарачэнні сваіх узброеных сіл і ўзбраенняў. Справа цяпер не за Савецкім Саюзам, а за заходнімі дзяржавамі, якія павінны згадзіцца на скарачэнне ўзбраенняў і ўзброеных сіл, на адмову ад ужывання атамнай і вадароднай зброі і на поўную яе забарону. Міралюбівыя народы чакаюць гэтых крокаў, чакаюць не слоў, а спраў ад заходніх дзяржаў.

Буйным укладам у справу міру з'яўляюцца апошнія прапановы Савецкага Саюза па пытаннях скарачэння ўзбраенняў, забароны атамнай і вадароднай зброі і ліквідацыі пагрозы новай вайны, унесеныя 27 сакавіка 1956 года на разгляд Падкамітэта Камісіі ААН па раззбраенню, які засядаў у Лондане, і Камісіі ААН па раз-

такім-жа, якім яно было да ўстанаўлення сістэмы апекі. Дастаткова сказаць, што на сённяшні дзень ні адной яшчэ падапечнай тэрыторыі не прадстаўлена незалежнасць. Кіруючыя ўлады Англіі, Францыі, Бельгіі, Галандыі і іншых краін не выканалі ўзятыя на сябе па Статуту абавязацельствы. Палітыка гэтых улад ператварылася ў тормаз у справе палітычнага, эканамічнага, сацыяльнага і культурнага развіцця падапечных і несамакіруючыхся тэрыторый. Кіруючыя ўлады цікавяць не інтарэсы народаў гэтых тэрыторый, а свае ўласныя інтарэсы, іх палітыка накіравана не на прадастаўленне незалежнасці народам, а на ўмацаванне свайго каланіяльнага панавання на гэтых тэрыторыях.

У цяперашні час нельга не бачыць, што спробы захаваць каланіяльнае панаванне асуджаны на правал. ААН павінна лічыцца з тым, што ў пасляваенныя гады ў Азіі і Афрыцы адбыліся велізарнейшыя змены, склалася новая абстаноўка. Узмацненне нацыянальна-вызваленчага руху знаходзіць сваё адлюстраванне і ў дзейнасці Арганізацыі Аб'яднаных Нацый. Сведчаннем гэтага з'яўляецца пастаноўка на разгляд ААН такіх пытанняў, як алжырскае, пытанне аб Кіпры і Заходнім Ірыяне.

Асабліва трэба адзначыць нядаўні разгляд Саветам Бяспекі ААН пытання аб Суэцкім канале. Факты паказваюць, што абвастрэнне абстаноўкі ў сувязі з нацыяналізацыяй егіпецкім урадам кампаніі Суэцкага канала было звязана з дзейнасцю

Для ўмацавання дружалюбных адносін паміж дзяржавамі і павышэння дабрабыту народаў вялікае значэнне мае ліквідацыя штучных перашкод на шляху развіцця міжнароднага гандлю. Як вядома, Эканамічны і Сацыяльны Савет ААН заклікан займацца паляпшэннем міжнароднага гандлю, садзейнічаць развіццю нацыянальнай эканомікі і індустрыялізацыі слабаразвітых краін, пытаннямі ліквідацыі беспрацоўя і павышэння жыццёвага ўзроўню насельніцтва. Трэба адзначыць, што Эканамічны і Сацыяльны Савет правёў некаторую карысную работу ў гэтым напрамку. У прыватнасці, ЭКАСОС пачаў больш удзяляць увагі праблемам эканамічнага становішча слабаразвітых краін, створана Камісія па пытаннях міжнароднага гандлю сыравіннымі таварамі і г. д.

Разам з тым, трэба прызнаць, што ЭКАСОС да гэтага часу не прыняў канструктыўных рашэнняў, накіраваных на паляпшэнне свабоднага міжнароднага гандлю на аснове ўзаемнай эканамічнай выгады без якой-бы там ні было дыскрымінацыі, недастаткова садзейнічаў міжнароднаму эканамічнаму і сацыяльнаму супрацоўніцтву паміж краінамі, заснаванаму на прынцыпе роўнапраўя, не прыняў неабходных мер для таго, каб палепшыць становішча беспрацоўных, не заўсёды актыўна абараняў інтарэсы слабаразвітых краін і іх імкненне да развіцця нацыянальнай эканомікі.

Арганізацыя Аб'яднаных Нацый павінна прыняць меры да стварэння спрыяль-

Поспехі, дасягнутыя за апошні час у змякчэнні міжнароднай напружанасці, адкрываюць новыя магчымасці перад ААН. Народы чакаюць ад ААН неадкладнага прыняцця канкрэтных мер, якія вядуць да скарачэння ўзбраенняў і ўзброеных сіл, да забароны атамнай і вадароднай зброі.

ААН павінна дапамагаць вырашэнню неўрэгуляваных міжнародных праблем шляхам перагавораў і пагадненняў паміж зацікаўленымі дзяржавамі з належным улікам правоў і інтарэсаў гэтых дзяржаў.

ААН павінна садзейнічаць нармалізацыі міжнароднай абстаноўкі, паляпшэнню адносін паміж дзяржавамі, кантактам людзей розных нацый і прафесій, абмену парламенцкімі, грамадскімі і навуковымі дэлегацыямі, дэлегацыямі дзелавых колаў, развіццю міжнароднага турызма, правядзенню фестываляў, спартыўных і тэатральных сустрэч. Станоўчае значэнне гэтых міжнародных культурных сувязей заключаецца ў тым, што яны немінуча будуць умацоўваць дружбу народаў, а пакуль гэтая дружба будзе існаваць і развівацца, сілы вайны не змогуць дыктаваць сваю волю.

Вялікая адказнасць ААН за падтрыманне міру, за будучыню народаў. Сусветная грамадскасць патрабуе ад ААН, каб яе дзейнасць цалкам і поўнасцю адпавядала высакародным мэтам і прынцыпам яе Статута, накіраваным на захаванне ўсеагульнага міру і бяспекі.

З поўным тэкстам дакумента можна азнаёміцца ў бібліятэцы